

23.5.2022

ATERIA- JA PUHTAUSPALVELUJEN TUOTTAMINEN 1.1.2023

Ennakkovaikutusten arviointi (EVA)

23.5.2022

Sisällysluettelo

Tausta:	3
Arvioinnin johdanto.....	4
1. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen omana toimintana	5
Kaupunkilaisiin kohdistuvat vaikutukset.....	5
Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset	7
Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset	8
Taloudelliset vaikutukset	9
2. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen in house-yhtiön kautta.....	11
Kaupunkilaisiin kohdistuvat vaikutukset.....	11
Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset	13
Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset	14
Taloudelliset vaikutukset	16

23.5.2022

Tausta:

Hyvinvointialueuudistus astuu 23.6.2021 eduskunnassa hyväksytyn päätöksen myötä voimaan 1.1.2023, siirtäen kunnilta sosiaali- ja terveystalveluiden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun hyvinvointialueille (HVA). Pohjois-Pohjanmaan kohdalla tämä tarkoittaa toiminnan siirtymistä yli 30 kunnalta ja kuntayhtymältä hyvinvointialueelle. Tukipalvelut ovat tärkeä osa sote- ja pela-palveluita. Tukipalveluihin kuuluvat muun muassa ateria- ja puhtauspalvelut. Myös tukipalveluita tulee monessa paikassa järjestää uudelleen sote-uudistusta varten. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että hyvinvointialue ja kunnat eivät voi tuottaa toisilleen palveluita ja usein soten ja peruskunnan tukipalvelut eivät ole helposti erotettavissa.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on 21.3.2022 hyväksynyt periaatepäätöksen, jonka mukaan osana koko Pohjois-Pohjanmaan ateria- ja puhtauspalveluiden järjestämistä voidaan perustaa enintään kolme uutta alueellista in house-yhtiötä.

Pohjois-Pohjanmaan kunnista in house-yhtiöiden valmisteluun on myönteisen kannan ilmaissut 27 kuntaa. Kunnat sekä hyvinvointialue ovat nimenneet edustajansa in house-yhtiöitä valmistelevaan ohjausryhmään. Ohjausryhmä on asettanut keskuudestaan valmisteluryhmän, joka koostuu kuntien ja hyvinvointialueen edustajista. Valmisteluryhmä ja ohjausryhmä ovat valmisteleet in house-yhtiötä koskevia asioita. Työtä ovat tukeneet juridiikan ja talouden asiantuntijat.

Tällä hetkellä Pyhäjärven kaupunki järjestää sekä soten että peruskunnan ateriapalvelut. Siivouspalvelujen osalta kaupunki huolehtii omistamiensa kiinteistöjen siivouksesta lukuun ottamatta terveyskeskusta, jonka siivouspalveluista huolehtii Peruspalvelukuntayhtymä Selänne. Pyhäjärven kaupunginhallitus on 17.1.2022 § 15 päättänyt lausua Pyhäjärven kaupungin alustavana periaatelinjauksena POPsote-hankkeelle, että Pyhäjärven kaupunki on alustavasti kiinnostunut osakkuudesta alueellisessa ateria- ja puhtauspalvelujen in house-yhtiössä.

Pyhäjärven kaupunginhallitus on 28.3.2022 § 86 päättänyt käynnistää yhteistoimintamenettelyn henkilöstön siirtymisestä liikkeen luovutuksella kuntien ja hyvinvointialueen päätöksillä perustettavaan ateria- ja puhtauspalvelujen in house-yhtiöön sekä nimetä talous- ja hallintojohtajan, teknisen johtajan ja henkilöstö- ja taloussihteerin toimimaan työnantajan edustajina yhteistoimintaneuvotteluissa. Kuntien ja hyvinvointialueen päätökset perustettavasta in house-yhtiöstä on tehtävä 31.5.2022 mennessä

23.5.2022

Arvioinnin johdanto

Tämä ennakkovaikutusten arviointi on laadittu Pyhäjärven kaupungin päätöksentekoa varten Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sekä kuntien/kaupunkien ateria- ja puhtauspalveluiden tuottamisesta 1.1.2023 alkaen. Tässä ennakkovaikutusten arvioinnissa huomioidaan mahdollisimman laajasti ateria- ja puhtauspalveluiden järjestäminen omana toimintana sekä in house-yhtiöiden perustamiseen liittyviä vaikutuksia.

Arviointi on laadittu noudattaen Kuntaliiton suositusta: "Vaikutusten ennakkoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa". Arviointi jakaantuu neljään (4) osa-alueeseen:

1. kuntalaisvaikutukset (ihmisiin kohdistuvat vaikutukset)
2. ympäristövaikutukset
3. organisaatio- ja henkilöstövaikutukset sekä
4. taloudelliset vaikutukset

Vaikutuksia on tarkasteltu sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä. Jotkut tunnistetuista ja kuvatuista vaikutuksista ovat välittömiä, ja toiset välillisiä.

Arvioinnissa on huomioitu tuottamisen vaihtoehtoina seuraavat mallit:

- 1. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen omana toimintana**
- 2. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen in house-yhtiön kautta.**

23.5.2022

1. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen omana toimintana

Tämän vaihtoehdon mukaan 1.1.2023 alkaen hyvinvointialue tuottaisi palvelut omalle toiminnalleen ja kaupunki tuottaisi ateriapalvelut omalle toiminnalle, varhaiskasvatukselle ja opetukselle. Henkilöt, joiden työtehtävistä vähintään puolet kohdistuu sosiaali- ja terveystalouden ateria- ja puhtauspalveluihin, siirtyisivät 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen työntekijöiksi. Vakinaiset henkilöt, jotka tekevät työtä puhtauspalveluissa, jäisivät kaupungin työntekijöiksi.

Kaupunkilaisiin kohdistuvat vaikutukset

Kuntalaisvaikutuksilla eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan esityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua yhtäältä kaupungin palveluja käyttäviin henkilöihin ja toisaalta henkilöihin, jotka asuvat Pyhäjärvellä mutta eivät käytä palveluja.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitettävä
Kaupunkistrategian toteutuminen	X		
Peruspalvelut ja palvelurakenne	X		

Kaupunkistrategian toteutuminen

Pyhäjärven kaupunkistrategian mission mukaan "Itsenäinen Pyhäjärvi tarjoaa asukkailleen ja vierailleen laadukkaat peruspalvelut sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön". Tämä missio on Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamista koskevien strategisten tavoitteiden taustalla.

Pyhäjärven kaupunginvaltuuston 26.6.2018 § 50 hyväksymässä kaupunkistrategiassa strategisiksi painopisteiksi on valittu:

1. Saavutettavuudesta, infrastruktuurista ja osaamisesta vetovoimaa
2. Elinvoimasta ja hyvinvoinnista pitovoimaa
3. Kaupunkikonsernin tasapainoinen talous ja konserniyhtiöiden rooli elinvoiman edistämässä
4. Alueellinen yhteistyö ja vuorovaikutus

Ateriapalvelujen järjestäminen omana toimintana voisi heikentää tasapainoista taloutta osaltaan, koska ateriapalveluja tuottava yksikkö jäisi pieneksi. Viime vuosien aikana Pyhäjärven kaupungin tuottamien ruokapalvelujen toimintakate tilinpäätöksissä on ollut negatiivinen, eli toiminnasta saadut tuotot eivät ole kattaneet kuluja.

23.5.2022

Ruokapalvelut	TP2021	TA2022
Toimintatuotot	796.571	841.565
Toimintakulut	-937.686	-996.673
Toimintakate	-141.115	-155.108

Seuraava taulukko osoittaa ruokapalvelujen suoritemäärät vuosina 2020 – 2022:

Ruokapalvelut, suoritteet	TP2020	TP2021	TA2022
Perusopetus, toisen asteen opetus	107.376	117.887	85.500
Varhaiskasvatus	41.338	47.571	37.000
Iltapäiväkerhot	1.425	1.701	1.300
Peruspalvelukuntayhtymä Selänne	67.989	43.220	81.000
Yhteensä	218.128	210.379	204.800
Ppky Selänteen suoritteiden osuus	31,2 %	20,5 %	39,6 %
Oman toiminnan suoritteiden osuus	68,8 %	79,5 %	60,4 %

Tilapalveluiden osalta kokonaisuudessaan toimintatuotot ovat kattaneet kiinteistönhoidon ja siivouksen kustannukset sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Siivouspalvelut	TP2021	TA2022
Toimintatuotot	9.048	2.000
Toimintakulut	-555.906	-571.578
Toimintakate	-546.857	-569.578

Myös muutoin pieni toimintaympäristö tuo volyyymi- ja kustannushaittoja toimintaan (mm. keittiökapasiteetin käyttö liian vähäinen, hallinnon kustannukset suhteellisesti laskien suuremmat ja pienemmät hankintavolyymit). Pienessä toimintaympäristössä korostuvat myös esimerkiksi sairausajan henkilöstökustannukset sekä henkilöstön saatavuuden riskit. Toiminnan jatkaminen kunnan omana toimintana olisi arvion mukaan liian haavoittuvaa esimerkiksi henkilöstöressurssien osalta.

Henkilöstön tarve ei ole tasainen vuoden ympäri, koska koulujen loma-ajat (kesälomat ja muut lomamat) vaikuttavat henkilöstön tarpeeseen.

Palvelujen kustannuksiin voi vaikuttaa merkittävästi pienetkin muutokset, esim. sairausajan henkilöstökustannukset. Kustannukset kasvaisivat, koska volyyymi laskee, mutta kiinteät kustannukset eivät laske samassa suhteessa.

23.5.2022

Omalla toiminnalla olisi se vaikutus alueelliseen yhteistyöhön, että hyvinvointialueen pitäisi järjestää ruokailu soten asiakkaille parhaaksi katsomallaan tavalla ilman mahdollisuutta ostaa aterioita kaupungilta. Ruoka- ja puhtaanapitopalvelut ovat tärkeä tukipalvelu useille sotepalveluille, joten Pyhäjärvellä toteutetut ruoka- ja puhtaanapitopalvelut tukevat paikallista palveluntuotantoa osaltaan myös sotepalveluiden kohdalla.

In house-yhtiön valmistelussa ei ole vielä tässä vaiheessa laadittu vielä kuntakohtaisia budjetteja.

Peruspalvelut ja palvelurakenne

Omat ruokapalvelut valmistaisivat varhaiskasvatuksen ja opetuspuolen ruoat keskuskeittiöllä keskuskoululla. Ruoat toimitetaan sieltä paikkoihin, joissa ruoat jaetaan. Tuotekehitykseen sekä toiminnan kehittämiseen ei ole varattu niin suurta resurssia kuin isommassa toimintaympäristössä olisi mahdollisuus. Tässä mallissa kaupunki saisi päättää itse mm. omat ruokalistansa, joka voisi osaltaan lisätä kuntalaisten hyvinvointia.

Kunnissa ateriapalvelujen tuotanto vähentyisi kesäisin merkittävästi, koska kouluille ei tarvitse toimittaa aterioita eikä soten aterioita ollenkaan. Tämä vaikuttaisi henkilökunnan määrään ja tilojen käyttökapasiteettiin.

Kaupungin toimintaympäristössä ateria- ja puhtauspalvelut sisältyisivät teknisiin palveluihin. Kustannukset kirjautuisivat henkilöstö-, tarvike ja muihin kustannuksiin. Teknisten palvelujen henkilöstö pysyisi tältä osin lähes ennallaan.

Kunnan valmistaessa aterioita omana toimintana kunta ei voi myydä palveluita ulkopuolisille.

Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset

Ympäristövaikutukset kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitettävä
Vaikutukset henkilöstön elinoloihin	X		
Vaikutukset henkilöstön terveyteen	X		
Vaikutukset kaupunkikuvaan		X	

23.5.2022

Vaikutukset henkilöstön elinoloihin

Hyvinvointialueelle aterioita valmistavat henkilöt siirtyisivät hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 alkaen. Puhtauspalvelujen henkilöstö sekä kaupungin toimintaan aterioita valmistava henkilöstö pyysisi kaupungin työntekijöinä 1.1.2023 alkaen.

KVTES virka- ja työehtosopimusta sovelletaan kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoihin ja kuukausipalkkaisiin työntekijöihin.

Pienen toimintayksikön ongelmana voi olla henkilöstön saatavuus, joka voi korostua, mikäli Oulun eteläinen in house-yhtiö aloittaa toimintansa, eikä Pyhäjärvi ole mukana. Henkilöstön työntekopaikan säilyminen Pyhäjärvellä voi olla epätodennäköistä muutaman vuoden aikajänteellä, jos Pyhäjärvelle ei synny hyvinvointialueen näkökulmasta riittävän suurta toimintayksikköä. Työvoimavaikutukset voivat siis olla negatiivisia Pyhäjärven kannalta jo lähivuosina.

Vaikutukset henkilöstön terveyteen

Muutokset henkilöstön työoloissa voivat vaikuttaa henkilöstön terveyteen varsinkin asian valmisteluvaiheessa. Pyhäjärven kaupunki tarjoaa työterveyspalveluja omalle henkilöstölleen

Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittettävä
Kaupungin julkisuuskuva		X	
Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa	X		
Vaikutukset konsernin henkilöstöön	X		
Vaikutukset päätöksentekoon	X		

Kaupungin julkisuuskuva

Ateria- ja siivouspalvelujen tuottaminen omana toimintana on lähtökohtaisesti neutraali kaupungin julkisuuskuvan kannalta.

23.5.2022

Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa

Ateriapalvelujen tuottaminen omana toimintana edistää lähi- ja suomalaisen ruuan käyttöä. Hankinnat paikallisilta yrittäjiltä ovat mahdollisia.

Vaikutukset konsernin henkilöstöön

Pyhäjärven kaupungin siivous- ja ruokapalveluissa on tällä hetkellä 34 voimassa olevaa palvelussuhdetta. Näistä 28 on vakinaisia palvelussuhteita.

Hyvinvointialueelle siirtyisi 31.12.2022 henkilöstöstä 3 ateriapalvelujen henkilöä. Siirtyvän henkilöstön määrä tarkentuu syksyn 2022 aikana.

Ateria- ja puhtauspalveluiden säilymisessä omana toimintana haasteeksi saattaa muodostua henkilöstön saatavuuteen sisältyvät riskit (loma-ajat, sijaistukset, eläköitymiset).

Henkilöstön saatavuusongelmat ovat suuremmat pienemmässä organisaatiossa.

Vaikutukset päätöksentekoon

Jos Pyhäjärven kaupunki tuottaa palvelut omana toimintana, kaupungilla on 100 prosentin päätösvalta omiin asioihinsa. Ateria- ja puhtauspalvelut toimitaisivat teknisen lautakunnan alaisuudessa.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat kaupungin tai konserniyhtiön tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä. Kaupungin talouteen saattavat vaikuttaa esimerkiksi esitykset, jotka vaikuttavat väestöryhmien ja kotitalouksien asemaan ja käyttäytymiseen, yritysten toimintaan, niiden väliseen kilpailuun ja kansainväliseen kilpailukykyyn sekä markkinoiden toimivuuteen, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitukseen, voimavarojen jakoon, työllisyyteen ja tuottavuuteen tai palvelutuotantoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitetty
Työllisyysvaikutukset		X	
Vaikutukset henkilöstön talouteen		X	

23.5.2022

Työllisyysvaikutukset

Ateria- ja siivouspalvelujen tuottamisesta omana toimintana ei aiheudu työllisyysvaikutuksia. Tulevina vuosina kaupungin on yhdessä opintojen järjestäjien kanssa huolehdittava, että paikkakunnalla on saatavissa ammattitaitoisia työntekijöitä ateria- ja puhtauspalveluiden työtehtäviin.

Kunnissa ateriapalvelujen tuotanto vähentyisi kesäisin merkittävästi, koska kouluille ei tarvitse toimittaa aterioita eikä soten aterioita lainkaan. Tämä vaikuttaisi henkilökunnan määrään ja tilojen käyttökapasiteettiin.

Tulevaisuudessa palvelujen tuottaminen voi ajautua ns. "isoille toimijoille" jopa paikkakunnan ja maan rajojen ulkopuolelle, jos palvelujen ostoissa joudutaan turvautumaan kilpailutuksiin. Mikäli hyvinvointialue ei pystyisi valmistamaan Pyhäjärvellä omia soteaterioitaan, ne voitaisiin valmistaa muualla, jolloin positiiviset taloudelliset vaikutukset suuntautuisivat valtaosin myös muualle.

Vaikutukset henkilöstön talouteen:

Ateria- ja siivouspalvelujen tuottamisesta omana toimintana ei vaikuta henkilöstön talouteen.

23.5.2022

2. Ateria- ja puhtauspalvelujen järjestäminen in house-yhtiön kautta.

Tämän vaihtoehdon mukaan 1.1.2023 alkaen perustettava in house-yhtiö tuottaisi palvelut kunnille sekä hyvinvointialueelle ateria- ja puhtauspalvelujen osalta. Nykyinen palvelutuotanto siirtyisi laajempaan in house-yhtiöön. Henkilöstö siirtyisi kunnista suoraan yhtiöön ns. vanhoina työntekijöinä. Henkilöstö säilyttäisi nykyisen työnantajan palveluksessa karttuneet ja lasketut palvelusajat.

Kaupunkilaisiin kohdistuvat vaikutukset

Kuntalaisvaikutuksilla eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan esityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua yhtäältä kaupungin palveluja käyttäviin henkilöihin ja toisaalta henkilöihin, jotka asuvat Pyhäjärvellä mutta eivät käytä palveluja.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitettävä
Kaupunkistrategian toteutuminen	X		
Peruspalvelut ja palvelurakenne	X		

Kaupunkistrategian toteutuminen

Pyhäjärven kaupunkistrategian mission mukaan "Itsenäinen Pyhäjärvi tarjoaa asukkailleen ja vierailleen laadukkaat peruspalvelut sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön". Tämä missio on Pyhäjärven kaupungin talouden tasapainottamista koskevien strategisten tavoitteiden taustalla.

Pyhäjärven kaupunginvaltuuston 26.6.2018 § 50 hyväksymässä kaupunkistrategiassa strategisiksi painopisteiksi on valittu:

5. Saavutettavuudesta, infrastruktuurista ja osaamisesta vetovoimaa
6. Elinvoimasta ja hyvinvoinnista pitovoimaa
7. Kaupunkikonsernin tasapainoinen talous ja konserniyhtiöiden rooli elinvoiman edistämisessä
8. Alueellinen yhteistyö ja vuorovaikutus

In house-yhtiön perustamisella on vaikutuksia kaupunkikonsernin tasapainoisen talouden edistämiseen. Viime vuosien aikana ruokapalvelujen toimintakate tilinpäätöksissä on ollut negatiivinen, eli toiminnasta saadut tuotot eivät ole kattaneet kuluja.

23.5.2022

Ruokapalvelut	TP2021	TA2022
Toimintatuotot	796.571	841.565
Toimintakulut	-937.686	-996.673
Toimintakate	-141.115	-155.108

Tilapalveluiden osalta kokonaisuudessaan toimintatuotot ovat kattaneet kiinteistönhoidon ja siivouksen kustannukset sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Siivouspalvelut	TP2021	TA2022
Toimintatuotot	9.048	2.000
Toimintakulut	-555.906	-571.578
Toimintakate	-546.857	-569.578

Tuleva in house-yhtiö ei jaa osinkoa ja on voittoa tavoittelematon yhtiö, jossa on keskitetty hallinto. Myös muutoin suurempi toimintaympäristö tuo volyymi- ja kustannusetuja toimintaan (mm. tehokas kapasiteetin käyttö, keskitetty hallinto ja hankinnat). Kaupungin näkökulmasta talouden ennustettavuus olisi helpompaa, koska palvelujen tuottaminen perustuu sopimuksiin.

Kaupunkistrategian mukaan alueelle tulee luoda yhteistyöllä oma malli kasvupalvelujen tuottamiseksi, joihin kuntien omat hartiat ovat liian kapeat. Erityisen tärkeää tämä on turvata laajojen uudistusten, kuten hyvinvointialueuudistuksen, kohdalla. Kun sote-palveluihin kohdistuvat työntekijät siirtyivät hyvinvointialueelle, toiminnan jatkaminen kunnan omana toimintana olisi liian haavoittuvaa esimerkiksi henkilöstön osalta.

In house-yhtiön valmistelussa ei ole vielä tässä vaiheessa laadittu vielä kuntakohtaisia budjetteja.

Peruspalvelut ja palvelurakenne

Ateriapalvelujen osalta tuleva yhtiö pyrkii parantamaan laatua tuotekehityksen osalta. Toimivalla tuotannonohjauksella ja reseptiikalla voidaan lisätä kuntalaisten hyvinvointia. Tuotekehitystä keskitämällä saadaan esim. ravintoainetiedot, allergeenit, pakkausmerkinnät yms. samasta ohjelmasta. Perusruokalista tulee olemaan lähes kaikilla kunnilla samat, mutta täysin samoja ruokalistoja ei varmasti pystytä toteuttamaan. (Kysymyksiä in house-yhtiöstä, Tanja Koski, sähköposti 1.4.2022)

23.5.2022

Kaupungin toimintaympäristöön yhtiön perustaminen vaikuttaa siten, että teknisten palvelujen osalta ateria- ja puhtauspalvelujen tämänhetkiset henkilöstö-, tarvike- ja muut kustannukset muuttuvat palvelujen ostoiksi. Eli tulevaisuudessa Pyhäjärven kaupunki ostaisi ateria- ja puhtauspalvelut perustetavalta in house-yhtiöltä. Myös teknisten palvelujen henkilöstö vähenee henkilöstön siirtyessä in house-yhtiön palvelukseen.

Kunnat voivat hankkia ateria- ja puhtauspalveluita yhtiöltä ilman kilpailutusta. Kunnat voivat myös laaditun osakassopimusluonnoksen mukaan irrottautua in house-yhtiöstä määräaikoja noudattamalla, joten päätös ei sitoisu pysyvästi. Lopullinen päätösvalta palveluntuotannon muodosta säilyy peruskunnalla, sitä ei luovuteta pysyvästi muualle. Yhtiössä mukana olemisen aikana toimitaan yhtiön päättämän strategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti, perustuen kuntakohtaisiin tilauksiin ja hintoihin.

Hyvät varautumismahdollisuudet säilyvät mahdollisten yllättävien tilanteiden sattuessa. Varautumisen huomioiminen ostopalveluissa tulee kirjata palvelusopimukseen.

Ympäristöön kohdistuvat vaikutukset

Ympäristövaikutukset kohdistuvat ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kaupunkikuvaan tai kulttuuriperintöön.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvitetty
Vaikutukset henkilöstön elinoloihin	X		
Vaikutukset henkilöstön terveyteen	X		
Vaikutukset kaupunkikuvaan		X	

Vaikutukset henkilöstön elinoloihin

Henkilöstö siirtyy kunnista suoraan in house-yhtiöön ns. vanhoina työntekijöinä (31.12.2022). Henkilöt säilyttävät nykyisen työnantajan palveluksessa karttuneet ja lasketus palvelusajat (mm. vuosilomaetuuudet). Yhtiöt ovat AVAINTA Ry:n jäseniä ja noudattavat AVAIN-työehtosopimusta yhtiöön siirtyvän henkilöstön osalta. Määräaikaisen henkilöstön työ sopimuksia voidaan jatkaa siirtymävaiheen yli.

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus (KVTES) on voimassa siirtyvällä henkilöstöllä sopimuskauden loppuun saakka (aiempi sopimus on päättynyt 28.2.2022, uutta sopimusta ei ole vielä allekirjoitettu).

Liitteinä: AVAINTES:in ja KVTES:in jaksotyömääräysten vertailua 2022

AVAINTES:in ja KVTES:in vertailua pääkohdittain

23.5.2022

Vaikutukset henkilöstön terveyteen

Henkilöstön siirtyminen in house-yhtiöön voi vaikuttaa henkilöstön terveyteen varsinkin yhtiön valmisteluvaiheessa ja henkilöstön siirtymävaiheessa. Pyhäjärven kaupunki tarjoaa työterveyspalveluja henkilöstölle 31.12.2022 saakka. Uusi yhtiö tarjoaa työterveyspalvelut henkilöstölle 1.1.2023 alkaen.

Organisaatioon kohdistuvat vaikutukset

Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset kohdistuvat eri organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin tai menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, henkilöstöön tai hallintoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittettävä
Kaupungin julkisuuskuva		X	
Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa	X		
Vaikutukset konsernin henkilöstöön	X		
Vaikutukset päätöksentekoon	X		

Kaupungin julkisuuskuva

Ateria- ja siivouspalvelujen in house-yhtiön perustaminen on lähtökohtaisesti neutraali kaupungin julkisuuskuvan kannalta. Välillisesti uudelleenorganisointi voi vaikuttaa kaupungin julkisuuskuvaan positiivisesti saavutettavien kehittämistulosten kautta.

Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa

Yhtiö sitoutuu edistämään lähi- ja suomalaisen ruuan käyttöä. Tästä johtuen hankinnat paikallisilta yrittäjiltä ovat mahdollisia myös tulevaisuudessa. Tarve paikallisten yrittäjien informoinnille kasvaa ja samalla paikallisten yrittäjien tulee pystyä kasvattamaan kyvykkyytään tarjota tuottamaansa ruokaa entistä laajemmalle hankintayksikölle.

Vaikutukset konsernin henkilöstöön

Pyhäjärven kaupungin ateria- ja puhtauspalveluiden henkilöstö kokonaisuudessaan siirtyy uuden in house-yhtiön palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä (31.12.2022). Pyhäjärven kaupungin siivous- ja ruokapalveluissa on tällä hetkellä 34 voimassa olevaa palvelussuhdetta. Näistä 28 on vakinaisia palvelussuhteita. Jos ateria- ja puhtauspalveluiden toiminta säilyy omana toimintana, saattaa haasteeksi muodostua henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit (loma-ajat, sijaistukset, eläköitymiset).

23.5.2022

Henkilöstön saatavuusongelmat ovat suuremmat pienemmässä organisaatiossa. Organisaatio, jossa on enemmän saman alan osajia, antaa työntekijöille enemmän mahdollisuuksia esim. tehtävien vaihdon ja kehittymisen suhteen. Suuremman organisaation on myös helpompi panostaa esimerkiksi hankintaosaamiseen. Henkilöstöjärjestöjen Jyty ja JHL edustajat ovat olleet mukana yhtiön valmisteluprosessissa.

Vaikutukset päätöksentekoon

Jos Pyhäjärven kaupunki lähtee mukaan tulevaan in house-yhtiöön, kaupunki menettää 100 prosenttisen päätösvalan aterial- ja puhtauspalveluiden osalta. Yhtiön perustamisen jälkeen Pyhäjärven kaupunki omistaa yhtiöstä omistusosuuden. Omistusosuudet jakautuvat Oulun eteläisen kuntien kesken, jotka päättävät sitoutua perustettavan in house-yhtiön toimintaan.

Yhtiön hallitukseen valitaan 5 – 7 jäsentä. Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 3 – 5 muuta varsinaista jäsentä. Suurimmalla osakkaalla on oikeus nimetä 2 jäsentä, joista toinen toimii hallituksen puheenjohtajana. Yhtiön toiseksi suurimmalla ja kolmanneksi suurimmalla osakkaalla on oikeus nimetä yksi hallituksen jäsen. Yhtiön toiseksi ja kolmanneksi suurimman osakkaan nimeämät hallituksen jäsenet toimivat hallituksen varapuheenjohtajana vuorokausin. Muilla omistajilla on oikeus nimetä vähintään 2 ja enintään 4 yhteistä hallituksen jäsentä hallituksen jäsenten kokonaislukumäärästä riippuen. Yhteiset hallituksen jäsenet pyritään valitsemaan kiertäen jokaisen omistajan organisaatiosta, kuitenkin huolehtien siitä, että jokaisen tässä kohdassa tarkoitetun muun osakkaan vaikutusvallasta nimitystoimikunnan ehdotusta valmistellessa huolehditaan.

23.5.2022

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat kaupungin tai konserniyhtiön tuloihin tai menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä. Kaupungin talouteen saattavat vaikuttaa esimerkiksi esitykset, jotka vaikuttavat väestöryhmien ja kotitalouksien asemaan ja käyttäytymiseen, yritysten toimintaan, niiden väliseen kilpailuun ja kansainväliseen kilpailukykyyn sekä markkinoiden toimivuuteen, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitukseen, voimavarojen jakoon, työllisyyteen ja tuottavuuteen tai palvelutuantoon.

	On vaikutuksia	Ei ole vaikutuksia	On selvittettävä
Työllisyysvaikutukset		X	
Vaikutukset henkilöstön talouteen	X		

Valmistelun yhteydessä on arvioitu, että Pyhäjärven kaupungin tulee pääomittaa perustettavaa yhtiötä 24.000 eurolla ja lisäksi ruoka- ja puhtaanapalveluiden irtaimisto siirtyy perustettavalle yhtiölle osakeyhtiölain 2. luvun 6 §:n mukaisena apportina.

Työllisyysvaikutukset

Koska henkilöstö siirtyy kunnista suoraan in house-yhtiöön vanhoina työntekijöinä, työllisyysvaikutuksia ei ole. Tulevina vuosina kaupungin on yhdessä opintojen järjestäjien kanssa huolehdittava, että paikkakunnalla on saatavissa ammattitaitoisia työntekijöitä aterial- ja puhtauspalveluiden työtehtäviin.

Vaikutukset henkilöstön talouteen:

Työnvaativuuden arviointia tullaan todennäköisesti soveltamaan in house-yhtiössä. Tällä hetkellä yhtiö ei voi ottaa kantaa palkkoihin, koska yhtiöllä ei ole tiedossa tulevaa henkilöstöä.

Liikkeen luovutuksessa lähtökohtana kuitenkin on, että työntekijöiden työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhde-etuudet säilyvät ennallaan liikkeen luovutuksesta huolimatta, vaikka työnantaja vaihtuu.

AVAINTESin ja KVTESin
vertailua pääkohdittain

Palkkaus ja palkkausjärjestelmä

AVAINTES

- **Peruspalkka**

- Henkilökohtainen peruspalkka, joka perustuu tehtävien vaativuuden, ammattitaidon ja työsuorituksen kokonaisarviointiin
- Pääsääntönä vain yksi palkkasumma + kokemuslisä
- Palkkausjärjestelmä
- Kokemuslisät
 - 5 vuotta -> **5 %**
 - 10 vuotta -> **10 %**

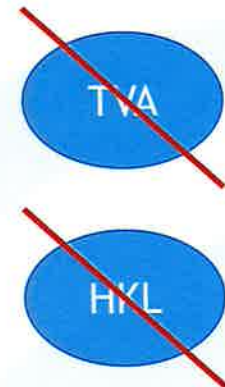
KVTES

- **Tehtäväkohtainen palkka**

- TVA
- Mahdollinen henkilökohtainen lisä + kokemuslisä
- Työkokemuslisät
 - 5 vuotta -> **3 %**
 - 10 vuotta -> **8 %**

AVAINTESin mukaisen palkkausjärjestelmän arviointijärjestelmä

- Tehtävien vaativuuden
- Ammattitaidon ja
- Työsuorituksen

- Arviointijärjestelmää laadittaessa tai muutettaessa neuvotteluvelvoite
- Arviointikriteerit yrityskohtaisia -> tehtävän kriittisin ydinosaaminen
- Arviointia kannattaa pilotoida
- Esimiesten perehdytys palkkaus- ja arviointijärjestelmään tärkeää

Kokemuslisät

- AVAINTESin kokemuslisäjärjestelmä vastaa pääosin KVTESin työkokemuslisää
- AVAINTESin eroja:
 - Kokemuslisä lasketaan *peruspalkasta*
 - Prosentuaaliset korotukset 5 % ja 10 %
 - Huomioidaan vain työsuhteessa tehty työ, ei yrittäjäkokemusta
 - Osa yli 30 päivän työlomista ei kerrytä kokemuslisään oikeuttavaa aikaa
- Mutta:
 - Liikkeen luovutuksessa siirtyvien kokemuslisäkertymä säilyy, jos työsuhde jatkuu keskeytyksettä samoissa tehtävissä

Työaikamääräykset

- Yleis- ja toimistotyöaikajärjestelmien määräykset vastaavat KVTESin määräyksiä. Poissaolon yhteydessä ylityölaskennassa on laskuteknisiä eroja.
- Jaksotyöaikaa koskevissa määräyksissä eroja
- AVAINTESissä ei ole KVTESin liitteen 18 työaikaa vastaavaa työaikamuotoa

Vuosilomamääräykset

- Lomaa kertyy ja kuluu pääsääntöisesti samoin kuin KVTESissä
 - 5-päiväisen vuosilomaviikon järjestelmä
 - taulukoissa A ja B-rivit (B-riviä ei KVTESissä)
 - B-riviä käytetään, jos
 - 1) loma maksetaan osaksikin lomakorvauksena
 - 2) työntekijä ei ole lainkaan työssä lomavuoden lomakautena (2.5.- 30.9.)
 - 3) tai työssäolopäiviä on lomavuoden lomakautena (2.5.- 30.9.) vähemmän kuin 6
(äitiysvapaa 105 pv luetaan työssäoloajan veroiseksi ajaksi)
- Työssäolon veroiset ajat muuten samat kuin KVTESissä, mutta AVAINTESissä lisäksi työaikapankkivapaa
- Loma-ajan palkka, lomakorvaus ja lomaraha samoin kuin KVTESissä, lomarahaa ei leikattu kiky-toimenpiteenä.

Vuosiloma työnantajan määräämänä ajankohtana lomakaudella

- AVAINTES 78 § 1 mom.: vähintään 20 vuosilomapäivää lomakaudella
- KVTES IV luku 7 § 2 mom.: 20 vuosilomapäivää, kuitenkin vähintään 65 % ansaitun vuosiloman kokonaismäärästä
- 38 vuosilomapäivästä annettava siis lomakaudella (2.5.-30.9.) vähintään:
 - AVAINTES: 20 vuosilomapäivää lomakaudella
 - KVTES: 25 vuosilomapäivää lomakaudella
- Mutta huomaa laajat mahdollisuudet sopia vuosiloman ajankohdasta!

Työlomat

- **Sairausloman** perusteet ja palkallisuus kuten KVTESissä. Molemmista sopimuksista poistettu 1.2.2018 alkaen eläketapahtumaan tai kuntoutustukeen liittyneet sairauskohtaiset poikkeusmääräykset.
- Perhevapaat:
 - **Äitiysvapaan** palkallisuus vasta työsuhteen jatkuttua 6 kk (KVTES 2 kk), 72 arkipäivän palkka kuten KVTES
 - **Isyysvapaan** 9 ensimmäistä arkipäivää palkallisia (KVTES samoin)
 - **Tilapäistä hoitovapaata** mahdollista saada alle 10-vuotiaan äkillisesti sairastuneen lapsen hoitamiseksi. (KVTESissä alle 12-vuotiaan hoitamiseksi)
- Harkinnanvaraiset työlomat työnantajan harkinnan mukaan (KVTES)

Luottamusmiesjärjestelmä, AVAINTES

- Oikeus valita luottamusmies, kun työnantajan palveluksessa vähintään 1 samaan allekirjoittajajärjestöön kuuluva, edustettava työntekijä
- HUOM! luottamusmiehen on oltava **työnantajan palveluksessa** oleva henkilö (ei siis esim. kunnan luottamusmies)
- Palkkatietojen tiedonsaantioikeus on KVTESiä suppeampi, palkkatiedot eivät ole julkisia yksityissektorilla
- Luottamusmiestehtävien hoitoon keskimääräinen kiinteä vapautus, jos edustettavia on vähintään 5

Luottamusmiesjärjestelmä jatkoa

- AVAINTESissä ei luottamusmiehen siirtosuojaa (KVTES 7 § 2 mom., huonompipalkkaiseen työhön siirtämisen kieltö)
- AVAINTESissä ei jälkisuojaa (KVTES 7 § 6 mom.: erityinen irtisanomissuoja 6 kk luottamusmiesaseman päättymisen jälkeen)
- AVAINTESissä ei korotettua minimikorvausmäärää luottamusmiehen työsuhteen perusteettoman päättämisen korvauksen osalta, TSL 12:2 § 3 kk-30 kk (KVTES 7 § 7 mom. perusteella 10 kk-30 kk palkka)

Matkakustannukset AVAINTESissä

- AVAINTESissä ei ole virantoimitusmatkan käsitettä
- Tavanomaisten työtehtävien vuoksi tehty matka ei oikeuta päivärahaan
- Vähimmäismatkakulut korvataan työasiassa tehdyltä matkalta matkamääräyksen perusteella
- AVAINTESissä ei ole vastaavaa määräystä kuin KVTESin pysyväisluonteisen toimipaikan ja toisen toimipaikan välinen korvausmääräys (KVTES matkaliite 2 § 2 mom.)

AVAITESin ja KVTESin jaksotyömääräysten vertailua 2022

30.3.2022

Piia v. Willebrand, työmarkkina-asiamies

Vertailu tehty AVAINTES 2020-2022 ja KVTES 2020-2021 pohjalta

Jaksotyömääräysten vertailua, soveltamisala ja työajan suunnittelu

AVAINTES

- Soveltamisala: tessillä laajennettu pesulat ja satamat, ns. liittolukon takana laajemmin
- Jakson pituus 2-6 vkoa
 - Osa-aikaisella työntekijällä jopa 12 viikkoa
- Jakson täysi työaika luetaan taulukosta, 63 §
- Työvuoron pituus: *suositus*: päivävuoro max. 10 h, yövuoro max. 12 h
- Peräkkäisten työvuorojen määrää rajoittaa vkolepo (30 §)

KVTES

- Soveltamisala: laajennettu kotisairaanhoido ja kotihoito
- Jakson pituus 2-4 vkoa, 4 vkoa -> toiminnallinen peruste, esim. osa-aikaisuus ja pääsääntöinen yötyö tai tilapäisesti arkipyhäjaksolla
- Jakson täysi työaika 9 § 1 mom.
- Työvuoron pituus: päivävuoro 10 h, saa poiketa välttämättömästä syystä lyhytaikaisesti tai paikallisesti sopimalla
 - Yövuoro 11 h
- Peräkkäisiä työvuoroja enintään 7

Jaksotyömääräysten vertailua, työaikakorvaukset

AVAINTES

- Yötyön vapaa-aikakorvaus rahana 40 % tai 20 minuuttia yötyötunnilta (35 § 2 mom.)
- Tt on sairaana vapaa-aikakorvauksen aikana, siirtyy sairauslomalle merkitty vapaa-aikakorvaus annettavaksi myöhemmin tai korvattavaksi rahana (40 § 3 mom.)
- Ylityökorvaus 5- tai 6-viikkoisjaksoilla (70 § 2 mom.):
 - 5 vkon työaikajaksolla 30 ensimmäiseltä ylityötunnilta
 - 6 vkon työaikajaksolla 36 ensimmäiseltä ylityötunnilta

KVTES

- Yötyön vapaa-aikakorvaus rahana 40 % tai 24 minuuttia yötyötunnilta
- Tt sairastuu ennen vapaa-aikana annettavan ylityökorvauksen alkua -> korvaus siirtyy uudelleen annettavaksi
- Tt sairastuu vapaa-aikana annettavan ylityökorvauksen aikana -> siirtyy sairastumista seuraavan päivän alusta lukien annettavaksi myöhemmin tai korvattavaksi rahana

Jaksotyömääräysten vertailua, arkipyhälyhennykset

AVAINTES

- Ap-lyhennys: säännöllinen työaika jaetaan 5, pyöristetään lähimpään 5 minuuttiin -> 7 h 40 min (47 §)
- Ap-lyhennys lasketaan tunteina, ei tarvitse olla kokonainen vapaapäivä
- Arkipyhä alentaa säännöllistä työaika, kokoaikaisellekin työntekijälle voi syntyä lisätyötä (69 § 2 mom.)

KVTES

- Ap-lyhennys 7 h 39 min
- Arkipyhäjakso: ap-lyhennys -> ainakin yksi keskimääräisen työpäivän pituinen vapaapäivä ko. jakson aikana
- Arkipyhä alentaa ylityörajaa, lisätyötä voi syntyä vain osa-aikaiselle työntekijälle

Jaksotyömääräysten vertailua, keskeytykset

AVAINTES

- Ennalta tiedossa oleva keskeytys tiedossa viimeistään 5 päivää ennen
 - Työaika luetaan 65 § taulukosta, yksittäisen päivän arvo 8 h, kalenteriviikon arvo 38 h 15 min
- Yllättävä keskeytys: ei tiedossa vähintään 5 päivää ennen jakson alkua

KVTES

- Ennalta tiedossa oleva keskeytys tiedossa viimeistään 1 vkoa ennen
 - Ei taulukkoa, työaika lyhenee 7 h 39 min per poissaolopäivä tai 38 h 15 min per kalenterivko
 - Mikäli työpäivät eivät ole tiedossa, työpäiviksi katsotaan ma-pe
- Yllättävä keskeytys: ei tiedossa vähintään 7 päivää ennen jakson alkua

Jaksotyömääräysten vertailua, lyhyet työsuhteet

AVAINTES

- Vajaan jakson kalenteriviikon työaika luetaan 71 §:n taulukosta
 - Taulukossa yksittäisen päivän arvo **8 h**
- Ap-lyhennystä **ei anneta**, jos työsuhde ei kestä kokonaista käytössä olevaa työaikajaksoa, (47 § 2 mom.)

KVTES

- Vajaan jakson työsuhde: **7 h 39 min** per työpäivä tai 38 h 15 min per kalenteriviikko (9 § 2 mom.)
- Erillinen määräys arkipyhälyhennyksen tekemiseen vajaan työaikajakson kestävän työsuhteen ajalle (9 § 3 mom.)

Kiitos!

toimisto@avainta.fi